

Sumari

Pròleg	13
Introducció	17
Capítol 1. Els orígens: Pax Christi	23
Capítol 2. La descoberta: Els Amics de l'Arca de Barcelona	103
Capítol 3. La innovació: l'Institut Víctor Seix de Polemologia	139
Capítol 4. Els pioners: l'objecció de consciència a l'Exèrcit	159
Capítol 5. La consolidació: Justícia i Pau de Barcelona	181
Epíleg	249

El llibre que el lector té a les mans s'afegeix a una llista no gaire llarga de treballs de recerca que, des de les dècades dels anys setanta i vuitanta del segle passat, ha bussejat en la història del pacifisme i l'antimilitarisme a casa nostra.

Fa més de quatre dècades Núria Sales de Bohigas ens va explicar com funcionava de debò el servei militar obligatori a l'Espanya del segle XIX (a "Servicio militar y sociedad en la España del siglo XIX", article inclòs al seu llibre *Sobre esclavos, reclutas y mercaderes de quintos*, Ariel, Barcelona, 1974, p. 207-277) i Rafael Núñez Florencio, uns anys més tard, ens va explicar el rebuig que aquest sistema de reclutament generava entre el proletariat d'ideologia anarquista i socialista a finals del segle XIX i principis del XX (a *Militarismo y antimilitarismo en España, 1888-1906*, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid, 1990).

Un moment culminant d'aquest rebuig es va produir el 1909, quan a Barcelona diversos soldats es negaren a embarcar-se per anar a fer la guerra a la campanya colonialista del Marroc. Aquest incident va donar pas, com tots sabem, als fets de l'anomenada Setmana Tràgica, la qual, per als defensors dels revoltats, més aviat va ser "la revolució de juliol de 1909" (vegeu, per exemple, la crònica d'aquells esdeveniments escrita per Leopoldo Bonafulla, pseudònim de Joan Baptiste Esteve, i reeditada fa un parell d'anys amb el títol de *La Revolución de Julio*, Dirección Única, Barcelona, 2016).

Sis anys després, a Barcelona i en plena Primera Guerra Mundial, l'escriptora feminista Carme Karr Alfonsetti, integrant del Comitè Internacional de la Lliga dels Països Neutrals, va fundar el Comitè Femení Pacifista Català que va rebre l'adhesió de diverses entitats i personalitats d'arreu de Catalunya. L'esmentat Comitè es proposava: "(...) recollir un a un aquells sentiments que sens dubte bateguen en el cor de les dones d'Espanya, sentiments de germanor pel dolor d'aquelles dones espartanes (voluntàries o no) que veuen desertes i enrunades les llars familiars, morts o matant, els esposos, els fills, els germans... (i unint-se a l'anhel de pau d') aquelles nombroses agrupacions femenines pacifistes de l'estranger, que escampen pel món llurs manifestos, i ahora amb les dones d'Espanya ens demanem amargament el perquè nostra veu no s'ha alçat ja demanant el fi de la tragèdia, com si no existís en tota Espanya una sola dona amant de la Pau...". El Comitè Femení Pacifista Català va llençar diverses campanyes per estendre el sentiment de pau i demanar el final de la Gran Guerra, tenint com a principal plataforma la revista *Feminal* dirigida per la mateixa Carme Karr. Gairebé tres lustres després, el 1929, es fundava a Madrid la Liga Femenina Española por la Paz, i el 1930 a Barcelona, la Lliga Catalana per la Pau i la Llibertat, dues organitzacions vinculades a la Women's International League for Peace and Freedom, nascuda a La Haia el 1915. Tot això ens ho va explicar la Carmen Magallón Portolés en un article publicat el 2012 a la revista *Mientras Tanto*, núm. 122-123, i que portava per títol: "Una voz disidente en la I Guerra Mundial: el Congreso de La Haya y WILPF".

Així mateix, també s'ha avançat força en el coneixement d'allò que van fer i van intentar fer, en el transcurs de la guerra civil espanyola de 1936-1939, els petits grups de pacifistes espanyols integrats a la Internacional de Resistents a la Guerra, organització fundada el 1921, i que el 1936 van constituir la Liga Española de Refractarios a la Guerra, la qual va tenir a Barcelona, València i Madrid els seus principals suports. Es tractava, en general, de col·lectius que tenien lligams amb el cantó més antimilitarista i *esperantista* (per la seva fe en l'esperanto com a idioma universal de la fraternitat humana) del moviment llibertari ibèric. Xavier Aguirre Aramburu va obrir el camí de la recuperació de la seva experiència amb un article publicat a la revista *En Pie de Paz*, núm. 41, estiu de 1996, titulat: "Los insumisos del 36: el movimiento

antimilitarista y la guerra civil española”, que després han seguit i aprofundit Fernanda Romeu i Alexia Rahona al seu llibre *Memoria en sombra. La Internacional de Resistentes a la Guerra (IRG/WRI) y la guerra civil española* (El Viejo Topo, Barcelona, 2017).

Però també és cert que cap d'aquestes iniciatives aconseguiren impulsar un veritable moviment de masses que tingués la pau com a eix vertebrador. Això a Espanya no va succeir fins a l'últim terç del segle xx. Per tant, si entenem el moviment pacifista “(...) com una munió de lideratges, iniciatives, entitats i organitzacions, i el concert d'un nombre creixent de militants i simpatitzants, que engruixiran un moviment de centenars de milers de ciutadans...” com el mateix Xavier Garí defineix a la introducció que podeu llegir tot seguit, aleshores els seus orígens s'han de buscar efectivament en els anys cinquanta del segle passat.

En aquest sentit, tots estem en deute amb Enric Prat Carvajal pel seu llibre imprescindible *Moviéndose por la paz. De Pax Christi a las movilizaciones contra la guerra* (Hacer, Barcelona, 2006, amb un pròleg de Francisco Fernández Buey), la primera gran recerca historiogràfica que ofereix una visió de conjunt de tot el moviment per la pau espanyol (i, per tant, també català) des dels anys cinquanta del segle passat fins a les mobilitzacions contra la invasió d'Iraq de 2003.

El llibre de Xavier Garí de Barbarà s'inscriu en aquesta incipient tradició intel·lectual i és l'aportació més important que s'ha fet fins ara per tal d'aprofundir en el coneixement dels orígens del pacifisme català d'arrel cristiana.

Estem davant d'un treball de recerca molt seriós, en el qual no es fa cap afirmació sense fonamentar-la prèviament en el corresponent document o testimoniatge que la recolzi. És el resultat d'una tesina i una tesi doctoral fetes sota el mestratge de Jaume Botey i Arcadi Oliveres. Al primer, ja traspasat, en Xavi Garí li dedica el llibre amb paraules plenes d'afecte i reconeixement. Com que soc una de les persones que va tenir l'immens privilegi de tractar, admirar i estimar en Jaume Botey, agraeixo moltíssim al Xavier aquestes paraules. També li estic molt agraït per haver-me fet l'honor de convidar-me a presentar el seu llibre, el qual, no en tinc cap dubte, serà a partir d'ara una referència obligada per a qualsevol estudiós del tema que ens ocupa.

Per acabar, m'agradaria expressar el desig que aquest llibre fos el primer d'una llarga llista que, amb la mateixa serietat i rigor, anés omplint els buits que encara hi ha en la història del moviment per la pau del nostre país.

José Luis GORDILLO FERRÉ
Professor de Filosofia del Dret
de la Universitat de Barcelona
i col·laborador de l'ICIP

Introducció

Catalunya és un país caracteritzat, històricament, per les seves innovacions socials i culturals, així com per acollir una societat civil dinàmica. En els inicis remots i ancestrals del pacifisme, Catalunya va ser un protagonista excepcional amb l'establiment, al segle XI, de les Assemblees de Pau i Treva, un curiós mecanisme institucional pacifista establert per la pagesia i l'autoritat eclesiàstica liderada per l'Abat Oliba en el territori, per reglamentar i supervisar col·legiadament mesures que evitessin conflictes i actes violents. Al segle XIII, les Corts Catalanes, considerades per molts historiadors com a model exemplar del Parlament medieval, també van servir per a mediar i pactar davant els conflictes i les disputes que podien sorgir entre els privilegiats, les classes populars i el sobirà. Tot i així, no es pot negar que durant segles la violència al camp català, el bandolerisme i el pistolerisme, o els combats i abusos de les invasions catalanes per la Mediterrània, també formaren part de la història d'un poble, com la de molts altres dels voltants en aquells mateixos segles.

L'originalitat del cas català no és pas que no hi hagués violència en la seva història (que n'hi hagué, i molta), sinó que l'evolució històrica menà el país i la seva gent a abraçar, gradualment, els moviments socials pacifistes i els ideals de la noviolència, dels drets humans i de la pau, cap a la transformació pacífica però profunda de la societat i del món. Hom es podria preguntar si aquests mitjans pacífics eren l'única

alternativa possible si els catalans no volien veure's arrasats per poders molt més forts i violents; i, en part, no aniria pas desencaminat qui així ho pensés. Però seria una resposta parcial i mancada de visió global i profunda. Catalunya, avançada en molts camps, també volgué recórrer el del plantejament d'un futur a mig i llarg termini que abolís la violència de les seves contrades per pròpia convicció, que integrés la pròpia diversitat com una riquesa i no un combat, i s'obrís al món buscant el seu propi espai, fent ressorgir la seva identitat i essència amb uns mitjans que, encara avui, són avançats per a la cultura i la política occidental i global: els elevats valors de la noviolència i de la pau.

Aquest llibre, sorgit d'una tesi doctoral sobre la matèria, es pregunta quan, com i per què nasqué aquesta mobilització social i aquest canvi de mentalitat radical, des de les violències medievals i les guerres modernes, a les paus —sovint dramàtiques— contemporànies. I, en aquest trànsit, Catalunya buscarà alhora recuperar, protegir i relançar la seva cultura, llengua i tradicions, treballarà per recuperar les seves institucions històriques pròpies de govern, integrarà les diferents etapes polítiques convulses i a vegades tràgiques, i acollirà col·lectius i fins i tot onades d'immigració que doblaran la seva població al mateix temps que la diversificaran, enriquint-ne la cultura, obrint les seves tradicions i incorporant-se al teixit associatiu i al dinamisme social, econòmic, polític i cultural català.

Just mil anys després de les Assemblees de Pau i Treva, a mitjan febrer del 2003, una gran mobilització social internacional per la pau va tenir lloc simultàniament a centenars de ciutats del món, d'uns seixanta països diferents, per oposar-se al projecte d'intervenció militar dels Estats Units a l'Iraq. De fet, se l'ha considerat la major mobilització social de l'història de la Humanitat.¹ Barcelona hi va participar multitudinàriament. Davant un moviment social de tal magnitud, l'expresident dels Estats Units, George H. Bush pare, contrariat amb la pressió social internacional contra l'administració nord-americana, va afirmar

1. J. VERHULST (2010): "February 15, 2003: The World Says No to War". A: S. WALGRAVE and D. RUCHT (eds.), *The World Says No to War: Demonstrations against the War on Iraq*. University of Minnesota Press, Minneapolis & London.

públicament i amb fermesa: “les manifestacions de Barcelona no poden aturar la guerra” [“the rallies in Barcelona cannot stop the war”].²

Aquesta referència, que es va propagar en els titulars de diversos mitjans de comunicació del món sencer, va consagrar Barcelona com una espècie de capital mundial del pacifisme, justament deu segles després de les pioneres Assemblees de Pau i Treva. Com afirma Tomàs Gisbert en un article publicat al Centre Delàs d'Estudis per la Pau, l'expresident Bush, amb aquella declaració pública, estava involuntàriament reconeixent la història i el pes del pacifisme, de l'antimilitarisme i de l'antibel·licisme a Catalunya.³ De fet, el pacifisme a Catalunya té arrels ben endinsades en la història i en la seva societat civil. Les mobilitzacions massives de 2003 a Barcelona eren, de fet, el resultat de dècades de tasca cívica per la pau, de treball dedicat i, de vegades, en condicions difícils.

Situats en aquest passat recent, hom es va preguntar quan i com va néixer, realment, el Moviment per la Pau a Catalunya? Aquí ens referim al pacifisme com a moviment social; l'entenem com una munió de lideratges, iniciatives, entitats i organitzacions, i el concert d'un nombre creixent de militants i simpatitzants, que engruixiran un moviment de centenars de milers de ciutadans que s'aniran afegint amb els anys fins a convertir Catalunya en un país de pau, talment com si poguéssim comparar-se algun dia amb la Noruega o la Suïssa mediterrànies, salvant totes les distàncies.

No existeix cap investigació sistemàtica que explori i analitzi els orígens del moviment per la pau a Catalunya, excepte algunes poques referències generals. Dins el moviment per la pau, de vegades s'ha considerat erròniament —com aquesta dissertació doctoral pretén demostrar— que el moviment per la pau neix més aviat en democràcia durant la dècada de 1980, quan la societat reacciona a tota acció militar que recordi el període dictatorial, mobilitzant-se contra la proposta

2. Cfr., entre d'altres: <<http://www.neweurope.eu/article/barcelona-stakes-claim-europes-anti-war-capital/>>.

3. Tomàs GISBERT, “Per una societat pacifista i desmilitaritzada”, Observatori sobre Desarmament, Comerç d'Armes, Conflictes Armats i Cultura de Pau; Centre Delàs d'Estudis per la Pau, Barcelona 1/9/2007. <<http://www.centredelas.org/es/cultura-de-paz/2115-per-una-societat-pacifista-i-desmilitaritzada-3>>.

d'entrada d'Espanya a l'OTAN i lluitant per la legalització de l'objecció de consciència al servei militar. Però a Catalunya el moviment per la pau, que és pioner a tot l'Estat, sorgeix ja en la dècada dels anys 1950. Paradoxalment, Catalunya estava ofegada per una dictadura militar repressiva que, normalment, no hauria de ser un context propici de cap moviment de caire pacifista. Com va propagar-se i arrelar-se un moviment per la pau en un context polític de caire militar?

En definitiva, la recuperació dels orígens del moviment per la pau revela les connexions entre la societat civil catalana i els valors humanistes mundials; és un compromís amb la història d'un país que es busca a si mateix més enllà de si mateix; i, finalment, és també un deure de tot ciutadà entendre bé les arrels dels moviments que existeixen en la seva societat i territori i que influeixen en la seva cultura i en el seu compromís polític. Al final, es presenta inevitable i inajornable el deure de contribuir a la Cultura de Pau, des de la particularitat del propi país, començant per la pròpia història i recuperant les arrels d'un somni humil però agosarat alhora, que avui mereix també publicar les seves primeres passes després d'una llarga recerca acadèmica.

I, finalment, tot semblava tancar un cercle de mil anys: les primeres experiències de pau en aquell llunyà segle XI, es refarien com a moviment per la pau als anys 1950 quan, paradoxalment, Catalunya estava en plena dictadura franquista, encara coïa i amb molta força la postguerra civil, i el país patia un fort aïllament internacional. Fou una època difícil però no hi faltà coratge, en què sorgiren entitats i organitzacions que es dedicaren a una gran diversitat d'objectius i actuacions per la noviolència i la pau. Per exemple, el moviment aportà la noviolència a Catalunya (els Amics de l'Arca), impulsà plataformes d'estudi, formació i difusió de la cultura pacifista (Institut Víctor Seix de Polemologia o Centre d'Anàlisi dels Conflictes), fundà a Barcelona entitats vinculades a l'ONU i les seves agències (Club dels Amics de la UNESCO de Barcelona o Associació de les Nacions Unides a Espanya de Barcelona).

Els lideratges impulsaren la creació de grups o col·lectius (Lanza del Vasto i els Amics de l'Arca de Barcelona o Frederic Roda amb l'Institut Víctor Seix de Polemologia, o Joan Gomis en l'etapa de consolidació de Justícia i Pau), però també actuaren pel seu compte de manera

rellevant i potent (com Lluís Maria Xirinacs) o més aviat discretament (com Llum de la Selva), des de la reflexió acadèmica (Rafael Grasa, Manuel Sacristán, Vicenç Fisas), des de la mobilització social (Pepe Beunza, Àngel Colom, Arcadi Oliveres), des del pla internacional (més puntualment Pau Casals, amb més continuïtat Fèlix Martí, i més al final del període de recerca amb Federico Mayor Zaragoza al capdavant de la UNESCO). Els citats són alguns dels molts i diversos noms que participen en el moviment per la pau català en aquests anys.

Bona part d'aquests lideratges, ben combinats amb algunes o a vegades amb moltes més organitzacions o entitats, tiraren endavant grans accions com la lluita per l'objecció de consciència a l'Exèrcit, i la seva Marxa que des de Ginebra menà fins a la frontera franco-catalana, per tal d'internacionalitzar la campanya. També fou una altra gran acció la de la Marxa de la Llibertat a mitjan anys 1970, que aprofitaren l'impuls del moviment per la pau, juntament amb altres de potents com el veïnal, el sindical, l'estudiantil i el d'oposició al règim.

Tot plegat, conduiria Espanya a una nova etapa històrica, a la superació d'un règim dictatorial sorgit d'una cruenta guerra civil, però ho faria amb una mobilització social en què el moviment pacifista ja no era anecdòtic o testimonial, sinó que estava en procés de consolidació i expansió en només trenta anys d'activisme. Les tres dècades que ocupa el llibre que el lector o lectora té a les seves mans.

Els orígens: Pax Christi

Els orígens del moviment Pax Christi es fonamenten en diverses iniciatives a favor de la reconciliació a Europa després de la Segona Guerra Mundial, com a construcció de pau. En primer lloc, l'aportació del bisbe francès Pier-Marie Théas de Montauban i, a continuació, les iniciatives de la mestra Marthe Dortel-Claudot, al sud de França, van ser especialment importants. Les relacions dels cristians francesos amb els cristians alemanys contribuïren a consolidar els inicis d'aquest moviment al qual, finalment, el papa Pius XII, l'any 1952, donà el seu suport definitiu.

Aquesta actitud marcadament reconciliadora per part francoalemanya va ser un element clau de la seva personalitat. Li permetria plantejar-se la possibilitat d'organitzar més a bastament un moviment que, des del catolicisme, treballés per la construcció de la pau en el context d'una Europa dividida i desfeta per la Segona Guerra Mundial. Així va ser com a finals dels anys quaranta a França, Pax Christi va donar les seves primeres passes. A Espanya arribà als inicis dels anys cinquanta de la mà de Carlos Santamaría, intel·lectual basc que organitzà les Conversaciones Católicas Internacionales de San Sebastián. A proposta de participants francesos d'aquelles trobades, membres de Pax Christi-França, sorgiria un Grup de Pax Christi a Sant Sebastià.

El Congrés Eucarístic de Barcelona, celebrat el 1952, va ser el punt de contacte més important perquè el moviment calés a la Ciutat Comtal, a banda que sempre participaven catalans a les Conversaciones

de San Sebastián, i estaven informats de les primeres passes de Pax Christi a l'Estat. A partir de l'activitat primera i més atractiva de Pax Christi (les rutes internacionals de pau), joves catalans i d'arreu de l'Estat s'inscrivien amb la intenció de sortir i trobar-se amb altres joves d'altres països per poder viure un ambient fraternal i cristià, més obert que no pas el que es vivia a Espanya.

Els grups començaren a difondre's per l'Estat, se'n van crear a Madrid, Valladolid i Saragossa. Però de tots ells, els que tenien més incidència eren els que es van crear primerament, per aquest ordre: el de Sant Sebastià (1952) i el de Barcelona (1953). A partir del 1955, la creixença del grup de Barcelona feia parlar d'equips que, per barris o poblacions, es reunien també durant l'any per a tractar les temàtiques pròpies del moviment. Així va ser com nasqué el Grup Regional Català.

Pax Christi tenia com a objectius fonamentals el tractament de la pau des del punt de vista cristià i, aprofitant la xarxa catòlica existent, confraternitzar entre pobles i persones. Les rutes, en aquest sentit, foren la millor praxi d'aquesta nova iniciativa, sorgida amb força després de la Segona Guerra Mundial, que era la reconciliació com a camí cap a una pau duradora. Per la seva banda, les condicions de l'Estat espanyol, amb un règim recolzat sobre un nacionalcatolicisme que es caracteritzava pel seu conservadorisme, van fer de Pax Christi un gran instrument de canvi de mentalitats; d'una banda, en les primeres èpoques (des dels anys cinquanta fins a mitjan anys seixanta), i, de l'altra, de canvi d'activisme en les següents (des de mitjan anys seixanta i fins a finals dels setanta). En aquest sentit podem dividir en quatre grans etapes l'evolució de Pax Christi a Espanya: els inicis internacionals i espanyols (anys cinquanta), els inicis catalans (anys cinquanta), el creixement i l'evolució (anys seixanta), i el manteniment i davallada del moviment (anys setanta).

Els inicis de Pax Christi a Europa

Les primeres passes a les acaballes de la Segona Guerra Mundial

En la França ocupada de finals de la Segona Guerra Mundial el bisbe de Montauban, Pier-Marie Théas, era un dels pocs prelats catòlics

que denunciava les deportacions de jueus i es mostrava clarament en defensa dels hebreus de França. El 1942, en una carta pastoral oberta des de la seva diòcesi escrigué el següent: “Dono veu a la protesta indignada de la consciència cristiana i proclamo... que tots els homes, sigui quina sigui la seva raça o religió, tenen el dret de ser respectats pels individus i pels estats..”. Aquesta actitud contrària a la deportació de jueus i joves francesos que eren enviats a camps de treballs forçats, li comportà la detenció el 1944 i la deportació a un camp de concentració a Compiègne.

Confinat a la presó durant varies setmanes, Théas medità sobre el principi evangèlic de l'amor a l'enemic i, en coherència amb les seves creences i la seva actitud contra el feixisme, oferia diàriament la seva missa pels qui així el consideraven. Al cap de poc, els altres presoners que sabien que era bisbe li demanaren fer pregària conjunta, i que els dirigís espiritualment en la meditació. El prelat decidí parlar-los sobre les seves reflexions evangèliques de l'amor als enemics i els suggerí que preguessin pels seus botxins. Aquesta actitud de Théas provocà, primerament, una reacció contrària entre els presoners, els quals s'escandalitzaren, però posteriorment s'anaren afegint a les celebracions litúrgiques que el bisbe oferia pel poble d'Alemanya i pels enemics en general.

Setmanes més tard, el bisbe Théas fou alliberat. L'experiència del camp de concentració i la seva meditació sobre el perdó l'havien marcat profundament i li proporcionaven una millor comprensió de quina era la dificultat i l'esforç necessari per aconseguir una autèntica reconciliació entre els enemics d'una Europa dividida i desfeta per la guerra. L'episodi de l'empresonament el portà a plantejar-se seriosament quina era la contribució que, com a bisbe, podia aportar als fidels i a la societat en el seu retorn a la diòcesi de Montauban. El prelat es convencé de la importància de treballar, i unir esforços decididament, en la reconciliació com a únic camí possible per a construir la pau a Europa.

A aquesta primera experiència del bisbe Théas s'hi afegí una segona font d'inspiració per al futur moviment de reconciliació catòlic, que es concretà en les iniciatives d'una mestra francesa, Marthe Dortel-Claudot, que també vivia al sud de França amb el seu espòs i fills. Involucrada en la seva parròquia local, era una persona de profunda

vida interior. Durant l'hivern de 1944, quan s'acostaven les dates nadal·lenques, Dortel-Claudot se solidaritzava amb el sofriment del poble alemany, i desitjava que Alemanya es refés espiritualment i moral després de dotze anys de nazisme. Animada pel mossèn de la seva parròquia, formà un petit grup que pregava per la reconstrucció d'Alemanya i per la pau a Europa. Entre els primers que s'hi reuniren hi havia curiosament una vídua de guerra, la filla d'un deportat i alguns religiosos carmelites.

Marthe Dortel-Claudot s'adonà que aquesta iniciativa a la seva parròquia era important però no pas suficient, i decidí trobar un bisbe per aconseguir el suport oficial de l'Església al projecte. El mes de març del 1945 anà a trobar-se amb el bisbe Théas, la persona probablement més adient per a entendre la visió de reconciliació francoalemanya de Dortel-Claudot. El bisbe Théas acceptà amb interès liderar el que anomenaren una "Croada per la Pau". Posaren el nom de "la Pau de Crist" al projecte, que en l'original llatí corresponia a "Pax Christi".

El bisbe Théas i Marthe Dortel-Claudot tenien una visió clara sobre el sentit profund de la reconciliació per a avançar cap a la pau entre francesos i alemanys. Aquesta era, de fet, la inspiració de Pax Christi des dels seus inicis. En aquesta primera etapa, en plena postguerra mundial, la població europea estava necessitada de pau i motivada per a treballar-hi, davant les ferides obertes i malgrat la forta crisi espiritual i moral existent. Hi hagué una resposta positiva a les iniciatives populars de pacificació. Una de les primeres fou el pelegrinatge a Vézelay (França), que constituí un significatiu símbol de la reconstrucció d'Europa.

Pax Christi començà a créixer ràpidament i, en poc temps, rebé el suport de bisbes tant de França com d'Alemanya. Théas havia estat designat bisbe de Lourdes, i s'organitzaven pelegrinatges a la vila mariana i accions per a promoure la reconciliació francogermànica, tot superant l'hostilitat històrica, com ara trobades i reunions en què cada vegada més hi prenién part joves.

Théas visità al mateix temps Alemanya, i ho feu en varies ocasions per tal d'expressar una nova relació, més fraterna, entre els dos pobles, en una de les quals donà la primera comunió a nens alemanys i aconseguí la llibertat per a llurs pares, que encara eren presoners

de guerra; tot plegat, símbols de reconciliació sincera. Al final de la dècada dels quaranta va néixer la secció alemanya de Pax Christi. Uns anys més tard, en un altre gest de reconciliació, la nounada secció germànica feu donació d'un calze a la parròquia d'Oradour-sur-Glane, com a símbol de reparació de la massacre nazi que el 1944 havia arrasat el poble.

El final de la dècada dels anys quaranta va ser, per a Pax Christi, els inicis d'una consolidació que avançava lentament, però amb fermesa, cap al retrobament entre francesos i alemanys. Aviat aquesta Croada per la Pau, organitzada especialment per a la reconciliació francoalemanya, passà a abraçar altres nacions. Pax Christi obria centres a Anglaterra, Bèlgica, Holanda, Àustria i Suïssa.

Aquest impuls de pau i reconciliació encara no havia rebut el suport explícit del Papa, però ja era notori que es tractava d'un moviment format i dinamitzat per catòlics de base, que havien entès clarament el pacifisme que significava viure en profunditat el seu cristianisme, la qual cosa ajudava a expandir-se i desenvolupar-se arreu, donant pas a una nova dècada fonamental per a la consolidació definitiva de Pax Christi. Es tractava dels anys cinquanta, en què la seu principal es traslladava a París i les seves seccions seguien presents en nous països.

Estructuració interna, reconeixement oficial i internacionalització

L'organigrama de Pax Christi s'estructurava de la següent manera: hi havia un president internacional que, juntament amb el president de cada secció nacional (o secretari nacional eclesiàstic), era un càrrec ocupat exclusivament per un prelat. A més, hi havia un secretari internacional eclesiàstic i un secretari internacional laic, així com un secretari nacional laic per a cada secció nacional. Així doncs, Pax Christi Internacional estava presidida per un bisbe, i compartia les tasques de gestió amb un secretari internacional eclesiàstic i un de laic; per la seva banda, a cada secció nacional hi havia també un secretari nacional eclesiàstic i un de laic que participaven en les reunions anuals de Pax Christi Internacional.

© 2018, Xavier Garí de Barbarà
© 2018, del pròleg: José Luis Gordillo Ferré

© 2019, d'aquesta edició:
Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)
Tapineria, 10, 3a pta. - 08002 Barcelona
93 554 42 70 - www.icip.cat - icip@gencat.cat

Pagès Editors, S.L.
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida - 973 236 611
www.pageseditors.cat - editorial@pageseditors.cat

Primera edició: gener 2019
ISBN: 978-84-1303-055-5
DL: L 62-2019
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

◀ imprès a lleida ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceuvos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.